

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

6 Vtrum delectationes tactus sint maiores delectationibus quæ sunt
secundum alios sensus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

maximè quæ est secundum tactum, est causa amicitia delectabilis per modum finis: uisio autem est causa, sicut unde est principium motus, in quantum p uisum amabilis imprimitur species rei, quæ allicit ad amandū, & ad concupiscendū eius delectationē.

ARTICVLVS VII.

Utrum aliqua delectatio sit non naturalis.

AD SEPTIMUM sic proceditur. Videtur, quod nulla delectatio sit innaturalis. Delectatio enim in affectibus animæ proportionatur quieti in corporibus: sed appetitus corporis naturalis non quiescit nisi in loco connaturali. ergo nec quies appetitus animalis, quæ est delectatio, potest esse nisi in aliquo connaturali. nulla ergo delectatio est non naturalis.

¶ 2 Præ. Illud quod est contra naturam, est uolentum: sed omne uolentum est cōtristans, ut dicitur in 5. Metaphysic. * ergo nihil, quod est contra naturam, est delectabile.

¶ 3 Præ. Constitui in propriam naturam, cum sentitur, causat delectationem, ut patet in definitione Philosophi supra posita: * sed constitui in naturam, unicuique est naturale: quia motus naturalis est, qui est ad terminum naturalem. ergo omnis delectatio est naturalis.

SED CONTRA est, quod Philosophus dicit in 7. Ethic. * quod quædam delectationes sunt ægritudinales. & contra naturam.

RESPON. Dicendum, quod naturale dicitur, quod est secundum naturam, ut dicitur in 2. Physic. * Natura autem in homine dupliciter sumi potest, Vno modo prout intellectus & ratio est potissime hominis natura: quia secundum eam homo in specie constituitur, & secundum hoc naturales delectationes hominum dici possunt, quia sunt in eo, quod conuenit homini secundum rationem: sicut delectari in cōtemplatione ueritatis, & in actibus uirtutum, est naturale hominum. Alio modo potest sumi natura in homine secundum quod condiuiditur rationi, sicut quod est cōcōmuni, & aliis, præcipue quod rationi non obedit: & secundum hoc ea, quæ pertinent ad conseruationem corporis, uel secundum indiuiduum, uel cibibus, potus, lectus, & huiusmodi: uel secundum speciem, sicut uenerorum usus dicuntur homini delectabilia naturaliter. secundum utraque autem delectationes contingit aliquas esse innaturales, simpliciter loquendo, sed connaturales secundum quod. Cōtingit enim in aliquo indiuiduo corrumpi aliquod principiorum naturalium speciei: & sic id quod est contra naturam speciei, fieri per accidens naturale huic indiuiduo: sicut huic aquæ calefactæ est naturale, quod calefaciat. Ita igitur contingit, quod id, quod est contra naturam hominis uel quantum ad rationem, uel quantum ad corporis conseruationem, fiat huic homini connaturale propter aliquam corruptionem naturæ in eo existentem: quæ quidem corruptio potest esse uel ex parte corporis, sicut ex ægritudine, sicut febriçantibus dulcia uidentur amara & e conuerso: siue propter malam complexionem, sicut aliqui delectantur in comestione terræ, uel carbonum, uel aliorum huiusmodi: uel etiam ex parte animæ, sicut propter consuetudinem aliqui delectantur in comedendo homines, uel in coitu bestiarum, aut masculorum, aut aliorum huiusmodi, quæ non sunt secundum naturam humanam. Et per hoc patet responsio ad obiecta.

Lib. 1. 2. eth. cap. 11. circa prim. to. 6.
ar. 1. huius q.
ex 11. prim. a prim. & ca. vl. tom. 5.
ex eo. 4. Et sicutur to. 3.

ARTICVLVS VIII.

Utrum delectatio possit esse delectationi contraria.

AD OCTAVVM sic proceditur. Videtur, quod delectationi non sit delectatio contraria. Passiones enim animæ speciē & contrarietatem recipiunt secundum obiectum: obiectum autem delectationis est bonum. Cum igitur bonum non sit contrarium bono, sed bonū malo contrarietur, & malum malo, ut dicitur in prædicatione mentis, * uideretur quod delectatio non sit cōtraria delectationi.

¶ 2 Præ. Vni est contrarium unū, ut probatur in 10. Metaphysic. sed delectationi contraria est tristitia. non ergo delectationi contraria est delectatio.

¶ 3 Præ. Si delectationi contraria est delectatio, hoc non est nisi propter contrarietatem eorū in quibus aliquis delectatur: sed hæc differentia est materialis: contrarietas autem est differentia secundum formam, ut dicitur in 10. Metaphysic. * ergo contrarietas non est delectationis ad delectationem.

SED CONTRA, Ea quæ se impediunt in eodem genere existentia secundum Philosophum. * sunt contraria: sed quædam delectationes se inuicem impediunt, ut dicitur in 10. Ethicorum. * ergo aliquæ delectationes sunt contrariæ.

RESPON. Dicendum, quod delectatio in affectionibus animæ, sicut dictum est, * proportionatur quieti in corporibus naturalibus. Dicuntur autem due quietes esse contrariæ, quæ sunt in cōtrariis terminis: sicut quies quæ est sursum, ei quæ est deorsum, ut dicitur in 5. Physic. * uñ & contingit in affectibus animæ duas delectationes esse contrarias.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod uerbum illud Philosophi, est intelligendum, secundum quod bonū & malum accipitur in uirtutibus & uitiiis: nam inueniuntur duo contraria uitia, non autem inuenitur uirtus cōtraria uirtuti. In aliis autem nil prohibet duo bona esse adinuicē cōtraria, sicut calidum & frigidū, quorū unū est bonū igni, alterū aquæ. Et per hunc modū delectatio potest esse delectationi cōtraria: sed hoc in bono uirtutis esse non potest, quia bonū uirtutis non accipitur, nisi per cōueniētiam ad aliqd unū. scilicet rationem.

AD SECVNDVM dicendum, quod delectatio se hēt in affectibus animæ, sicut quies naturalis in corporibus: est enim in aliquo conuenienti, & quasi connaturali. Tristitia autem se hēt sicut quies uiolenta. Tristabile enim repugnat appetitui animali. sicut locus quietis uiolente appetitui naturali: quieti autem naturali opponitur,

¶ Super quæst. trigefimæ primæ articulum octauum.

Articulo septimo omisso, circa octauū in responsione ad tertium, dubium occurrit: quia superius in quæstio. 30. art. secundo dictum est, quod differentia obiecti secundum naturam facit materiam diuersitatem passionum: hic uerò dicitur quod obiecta delectationum diuersificant non solum materialiter, sed formaliter delectationem.

Ad hoc dicitur breuiter, quod doctrina superiori non repugnat præsens: quoniam ibi didicimus, quod diuersitas obiecti secundum uirtutem causat diuersitatem passionum, non autem diuersitas secundum naturam.

Et utrunque est uerum uniuersaliter intellectum: non enim omnis diuersitas naturæ obiecti diuersificat speciem passionis. nunc uerò dicimus, quod aliqua diuersitas naturæ obiecti (illa scilicet quæ redundat in diuersam rationem delectabilis) diuersificat speciem passionis. constat autem hæc sibi inuicem non aduersari, nec hoc est singulare in delectatione: nam idem est de concupiscētia iudicium. Cum enim concupiscētia sit appetitus delectabilis, ad delectationemque se habeat ut motus ad quem ipsum terminat, consequens est, quod delectabilibus existentibus contrariis, ac per hoc distinctis specie, necesse sit & delectationes, & concupiscēntias esse cōtrarias, ac per hoc specificè distinctas.

In post prædic. c. de oppositis, circa prim. tom. 1. tex. 17. to. 3.

¶ 10. Metaphysic. text. 13. Et 14. to. 3.

cap. 5. inter prim. & medium to. 5. ar. 2. huius q.

li. 5. Physic. tex. 54. to. 2.

¶ Super